

Za vedno je odšel Tone Wraber

V letu, ko je Botanični vrt obhajal 200-letnico delovanja, ko smo praznovali leto biodiverzitete, in v času, ki so ga vsako leto generacije študentov biologije preživljale na terenskih vajah na Komni, nas je zapustil profesor dr. Tone Wraber.

Kdorkoli je v zadnjih nekaj desetletjih vsaj malo pokukal med slovensko floristično literaturo, mu je to ime gotovo ostalo v spominu, saj je bil Tone s svojim vsestranskim delovanjem in čez 1000 objavljenimi deli gotovo botanik, kakršnega slovenska narava še ni doživela.

Tone se je rodil 4. marca 1938. Po materi Sabini, klasični filologinji, je podedoval ljubezen do jezikov, oče Maks, eden prvih slovenskih fitocenologov, pa mu je vcepil ljubezen do rastlinstva in slovenskih gora. Taborništvo je spoznaval pri Pavlu Kunaverju, Sivem volku, in Tonetova pot med svečenike gorskega cvetja je bila s tem začrtana. A čeprav je vse življenje odločno in z ljubeznijo sledil tej poti, se ni mogel upreti niti številnim odcepom, vzporednicam in bližnjicam, ter je s svojo vsestransko aktivnostjo zaznamoval poleg botanike še kar nekaj drugih področij, bil je med utemeljitelji slovenskega naravovarstva, neumorno je preučeval zgodovino stroke in se uspešno spoprijemal z lingvističnimi izzivi.

Končal je študij biologije na Univerzi v Ljubljani in še kot študent sodeloval na tedanjem Zavodu za spomeniško varstvo. Z diplomskim delom »Rastlinstvo melišča pri Črnem jezeru nad Komarčo« pod mentorstvom prof. dr. Gabrijela Tomažiča se je začelo prvo obdobje Tonetove fitocenološke aktivnosti, ki se ji je posvečal intenzivneje do doktorata leta 1972 v Trstu pod mentorstvom prof. dr. Sandra Pignattija z delom »Contributo alla conoscenza della vegetazione pionere (Asplenietea rupestra e Thlaspeetea rotundifolii)«. Vzporedno s fitocenološko aktivnostjo je bil aktiven predvsem na področju floristike in taksonomije. Konec šestdesetih let se je tako pod njegovo koordinacijo pričelo sistematično kartiranje slovenske flore po vzorcu, ki je bil v rabi drugod v Srednji Evropi. To je po eni strani pomenilo ustrezno ureditev starejših florističnih podatkov in pripravo za vnos v računalnik, po drugi strani se je s pomočjo novih popisnih listov začelo s sistematičnim kartiranjem flore na tere-

nu. V okviru teh aktivnosti je bilo pod Tonetovim mentorstvom izvedenih veliko diplomskih nalog, ki so ne le dale pomembne floristične rezultate iz dotlej manj raziskanih predelov Slovenije, ampak tudi izobrazile številne mlade poznavalce flore.

Prva službena leta (1960-1970) je preživel v Prirodoslovnem muzeju in tu sodeloval s Cirilom Jegličem pri obnavljanju in urejanju alpskega botaničnega vrta Julijana v Trenti. Tudi kasneje je zavzeto skrbel za razvoj Julijane. Februarja 1968 je bil imenovan za asistenta v Botaničnem vrtu Univerze v Ljubljani in tedaj postal tudi kurator herbarijske zbirke LJU pri katedri za botaniko biološkega oddelka. Na Oddelku za biologijo Biotehniške fakultete je bil zaposlen vse do upokojitve 2003 in se v teh letih od asistenta povzpел do rednega profesorja ter bil prav zadnje dni svojega življenja odlikovan z nazivom zaslužnega profesorja Univerze v Ljubljani.

S svojimi bogato ilustriranimi predavanji je približal rastlinsko sistematiko in floro številnim študentom biologije. Predaval je predmete Sistematska botanika, Osnove sistematske botanike, Biogeografija (rastlinski del), Osnove latinščine za biologe ter Pestrost in ogroženost rastlinstva. S posebnim žarom in predanostjo je predaval bo-

tanično latinščino. Skrbno in ciljno izbrane teme predavanj so mladim generacijam pomagale razumeti smisel in način uporabe njemu tako ljube latinščine v biologiji in tudi v vsakdanjem življenju. Predmet, čeprav neobvezen, je vsako leto pritegnil in navdušil mnoge študente biologije.

Znanstvene članke je objavljajl v domačih revijah, predvsem v Biološkem vestniku, reviji Acta biologica Slovenica in Hladnikia, pa tudi v tujih revijah, kot na primer Candollea in Acta botanica croatica. Med znanstvenimi in strokovnimi monografijami je gotovo strokovno najbolj opazno soavtorstvo pri vseh štirih izdajah Male flore Slovenije (1969, 1984, 1999 in 2007). S področja naravovarstva je najpomembnejše in najbolj vplivno delo Rdeči seznam praprotnic in semenk (1989) v soavtorstvu s Petrom Skobernetom. Pri oblikovanju temeljev varstva narave v Sloveniji je Tone sodeloval tudi z desetimi naravovarstvenih prispevkov, objavljenih v revijah Varstvo narave, Biološki vestnik in Proteus. Njegove ostale pomembnejše strokovne monografije so Sto znamenitih rastlin na Slovenskem (1990), Rože na Slovenskem (besedila k fotografijam Luke Pintarja, 1990), 2 x sto alpskih rastlin na Slovenskem (2006), Travnške rastline na Slovenskem (skupaj z Andrejem Seliškarjem, 1986), s katerimi je dosegel in navdušil tudi bralce zunaj ozkega strokovnega kroga.

Naravoslovno javnost je s strokovnimi in poljudno-strokovnimi članki redno seznanjal s florističnimi odkritji, opozarjal na naravovarstvene probleme, podajal vtise s svojih botaničnih popotovanj, razpravljajl o botaničnih zanimivostih pri nas in na tujem. S tem je širil naravoslovno kulturo in vzpodbujal mlade k raziskovalnemu delu, bistveno pa je tudi prispeval k razvoju in uveljavljanju slovenskega biološkega izrazja.

Do narave je bil vedno iskreno in nesentimentalno pozoren. Na rastline ni gledal le kot na objekte preučevanja, bil je občudovalec njihove lepote, imenoval jih je 'cvetoče prijateljice' in poskušal razumeti tudi njihovo vpetost v

kulturno-zgodovinski okvir. Rad je pripovedoval njihove zgodbe in z veseljem smo mu prisluhnili tako botaniki kot širša javnost. Večkrat je povedal in tudi napisal, da ima posebej rad ljudi, ki imajo radi rože, posebej, če to počno ob sicer drugačnem življenjskem poklicu. Ob vseh svojih obveznostih je za take ljubitelje vedno našel čas - s predavanji v lokalnih skupnostih, z vodenjem botaničnih izletov, aktivnim sodelovanjem v planskih društvih in podobno. S poljudnimi članki v revijah kot so npr. Moj mali svet in Naš vrt, s članki in diskusijami v dnevnem časopisu, intervjuji, televizijskimi in radijskimi oddajami ter številnimi predavanji v širši javnosti ob raznih priložnostih je izjemno prispeval k popularizaciji botanike in naravoslovja nasploh v širši javnosti.

Kot področni urednik in s poldrugo stotino prispevkov je sodeloval pri nastanku Enciklopedije Slovenije, ki jo je v letih 1987-2002 izdala založba Mladinska knjiga v sodelovanju s Slovensko akademijo znanosti in umetnosti.

Poleg članstva v številnih domačih in tujih strokovnih združenjih, je bil ustanovni član Botaničnega društva Slovenije in kasneje tudi urednik glasila Hladnikia, predsednik društva in njegov častni član. Vsa leta pa je bil aktiven v Društvu biologov Slovenije, ki ga je vrsto let tudi vodil. Bil je tudi član uredniškega odbora društvenega glasila Acta Biologica Slovenica.

Profesor dr. Tone Wraber je bil najbolj vpliven ter pisno daleč najbolj plodovit botanik delujoč na območju Slovenije v 20. stoletju, v svojem delovanju pa je bil vsestranski. V pogovorih, dopisovanjih, objavah in med skupnimi botaničnimi tereni je svoje bogato enciklopedično znanje in izkušnje vedno rad delil z nami, svojimi botaničnimi kolegi. Iskreno smo mu hvaležni. Vrzeli, ki jih je s svojim odhodom pustil med nami, še dolgo ne bodo zapolnjene.

Requiescat in pace!

N. Jogan in T. Bačič